

De mens van vandaag en de zoektocht naar zin en geluk - R. Burggraeve
De mens van vandaag en de zoektocht naar zin en geluk

16 februari 2012 - Prof emeritus Roger Burggraeve

Wie is de mens van vandaag en waar zoekt hij zijn geluk?

De Griekse wijsgeer Aristoteles (384 v C – 322 v C) ging uit van de stelling “word wat je bent” waarbij het hoogste streven van de mens het verwerven van kennis was, niet het geluk zoals wij het vandaag ervaren.

Thomas van Aquino (filosoof, theoloog, dominicaan, Italië 13eE) vond dat de mens zijn eigen potentialiteiten moest ontwikkelen en zocht het geluk buiten deze wereld in de “eeuwige gelukzalige godsaanschouwing”. Zo beschouwde hij het huwelijk als een middel tot voortplanting en het ontwikkelen van een blijvende vriendschap.

Vandaag zoekt de mens het geluk in deze wereld.

Wat is de beste weg in het leven om gelukkig te worden?

Dit wordt gekenmerkt door de individualisering, het zich persoonlijk eigen maken van streefdoelen, wat niet hetzelfde is als individualisme dat eerder als ik-zuchtig wordt vertaald.

Individualisering betekent:

- Zich engageren tot iets
- Avonturierschap
- Zich niet laten bevoogden
- Beslissingen nemen
- Slagen in de streefdoelen en hierdoor gelukkig te worden
- Het individu wordt ondernemer van het eigen bestaan, het eigen geluk.

Individualisering gaat ook gepaard met emotie en met romantiek.

Vanuit zijn individualisering zoekt de mens naar gelijkgestemden. Hij zoekt naar horizontale verbindingen en wil solidair zijn. Dit is de basis van de “broederschappen” waar allen gelijk zijn en alles met elkaar delen, zonder bevoogding, zoals men die beleeft in tal van kloostergemeenschappen.

*leven leer je door niet al te veel te vragen
door gewoon te nemen wat het leven schenkt
we hebben allemaal wel van die droeve dagen
maar die zijn meestal niet zo droevig als je denkt*

*leven leer je door vergeven en vergeten
door af en toe te doen wat eigenlijk niet mag
en door elke dag je bordje leeg te eten
ook al is het niet te vreten, op 'n dag*

*leven leer je door het leven niet te dwingen
er is geluk, gewoon geluk voor iedereen
het verschuilt zich vaak in hele kleine dingen
als je al te groot bent, kijk j' er over heen*

(Toon Hermans)

Wat maakt het leven zinvol?

Viktor Frankl, een Oostenrijks psychiater die als jood de concentratiekampen heeft overleefd, heeft ervaren en bewezen dat "wie het geluk najaagt het niet zal vinden". Het geluk najagen ervaart hij eerder als neurotisch.

Tijdens zijn verblijf in een concentratiekamp heeft hij kunnen vaststellen dat, naast de ondervoeding en de lichamelijke uitputting als doodsoorzaak, diegenen die **een reden** hadden om gelukkig te zijn (te worden) duidelijk meer kans maakten om de beproeving te overleven dan diegenen die geen reden meer hadden om gelukkig te zijn (te worden).

Hieruit besloot hij dat **de mens een reden moest hebben om gelukkig te zijn**, wat zich kan uiten onder de vorm van taak, engagement, roeping en liefde.

- Creatieve zingeving: het opnemen van een engagement.

- Relationale zingeving: Liefde als zelfoverschrijding en verbinding met anderen.

De liefde is puur, richt zich naar de andere en veroorzaakt geluk. Zij is een reden om gelukkig te zijn, maar zij kan ook aanleiding geven tot pijn en strijd. Deze overwinnen is opnieuw een reden tot geluk.

In de huidige maatschappij worden middelen gezocht en aangereikt om geluk rechtstreeks te veroorzaken, dit leidt telkens tot een mislukking. Bvb door middel van een drug poogt men de zinleegte op te vullen. Hoe meer men ervan gebruikt hoe minder men het geluk bereikt. Men ervaart enkel een bevrediging die zeer snel verdwijnt.

“Ik weet niet wie – of wat – de vraag stelde. Ik weet niet wanneer zij gesteld werd. Ik herinner me niet dat ik antwoordde. Maar eens zei ik ja, tegen iemand – of iets. Vanaf dat moment heb ik de zekerheid dat het leven zinvol is en dat mijn leven, in overgave, een doel heeft. Vanaf dat moment heb ik geweten wat het wil zeggen, ‘niet om te zien’, of ‘zich niet te bekommeren om de dag van morgen’... Je durft ja te zeggen - en ervaart een diepe zin. Je herhaalt je jawoord – en alles wordt zinvol. Als alles zinvol is, hoe kan je dan iets anders leven dan een ja. Ja – ook tegen de eigenschap die het moeilijkst te veranderen is van bekoring in kracht.” (Dag Hammerskjöld)

Welke rol speelt het geloof?

In welke God geloof ik? God schiep de mens naar zijn beeld, maar niet naar zijn gelijkenis.

De mens heeft wel het goddelijke in zich (spermaticum). De mens moet dat goddelijke waar maken (theosis). Daartoe heeft hij de potentie.

Er zijn geen wetten hoe men dat moet doen, het zit in de mens zelf. De kerk heeft de fout gemaakt daarin te belerend te willen optreden.

Er zijn 2 sporen van dat goddelijke:

- De oneindigheid in de mens, wat zich uit in de **ethiek**, dat de verantwoordelijkheid van de mens beklemtoont.
- Het bewustzijn dat de mens eindig is, wat zich uit in het **ritueel**, waarbij de mens de hulp inroept van God die zijn partner is in het verbond “ik zal er zijn voor U”.

In de wetenschap toont de neurobiologie de oneindige mogelijkheden van de mens.

Enkele vaststellingen:

- In het lijden heeft de mens iemand (God) tegenover zich staan. Hij kan die vragen stellen, vervloeken maar ook hulp vragen.
- Je kunt niet discuten tegen een principe, wel tegen iemand.
- God is liefde “ik zal er zijn”. Hij is aanspreekbaar, barmhartig en rechtvaardig.
- Als ik zwak ben (en dat aanvaard), ben ik ook sterk!
- Religie geeft verbinding met anderen.
- De wet van het leven: De mens kan afzien omdat hij een lijf heeft. De God van Christus moest “vlees” worden, zo is elke mens vlees geworden met het goddelijke in zich.
- Het geloof verklaart niet de zin van het lijden, maar het laat je de mogelijkheid je over te geven aan dat lijden en daarbij de steun van God te vragen.

“Samuel, de oudste van mijn 3 zonen, is uit het leven gestapt op 7 mei 2001. Hij was 24: een rebelse, originele kerel... die alles had uitgeprobeerd, op zoek naar zichzelf, en die naar Zuid-Amerika wilde uitwijken. Ik deed er 5 jaar over om doorheen mijn weigering te breken en hem een beetje te begrijpen... Gedaan met me een volmaakte of zelfs maar goede moeder te voelen... - ‘Als je zoon van God bent, werp je dan naar beneden!’ Langzaam ging het mijn wezen doortrillen, met tegenzin, huiveringwekkend... Alleen vertrouwen tegen beter weten in, tegen alles in... “Als ik zwak ben [wanneer ik mijn zwakheid aanvaard en op me neem], ben ik sterk” – volgens Paulus (2 Kor 12,10). Sterker nog, volgens Jesaja: “In zijn striemen is er genezing voor ons” (53,5). Het is in het gekwetste deel van onszelf, waarin we durven afdalen, dat de bron van genezing voor onszelf en anderen ontspringt... Al ben ik gebroken, in relatie blijf ik – met mijn zoon, met mezelf, met de oneindige bron in mezelf: want er is een ‘Getuige’ die mij gebroken heeft gezien en niet verpletterd!” (Lytta Basset).

Samenvatting van de lezing door René Tytgat